

Po obědové přestávce a částečné regeneraci sil vystoupily Kamila Kaczmarek (AJD): *Historie časopisu Archeion*; Karolina Sikała a Barbara Nowak (UŁ): *Rozbor sbírky dokumentů Studentského vědeckého kroužku historiků Lodžské univerzity/Studenckie Koło Naukowe Historyków Uniwersytetu Łódzkiego* a Dorota Niezbożała (UAM): *Franciszek Paprocki. Zakladatel archiwnictví na Univerzitě Adama Mickiewicze v Poznani*. Výše uvedené referáty také uzavřely sekci věnovanou archivům a archivářům. Z tohoto posledního bloku je patřičně vyzdvihnout zejména příspěvek studentek Lodžské univerzity, který vyvolal diskusi a přiměl zúčastněné k sebereflexi nad stavem dochování a uspořádání materiálů vzniklých činností jejich vědeckých kroužků.

Následně zahájila pod předsednictvím Joanny Popandy (UŚ) jednání sekce Vzdělávání archivářů a popularizace archívnictví. První tři referenti se věnovali především veřejné prezentaci archivů. Marcin Jakubik (AP) se podělil o své zážitky a postřehy z výstavy *Co ukrývají archivy? Dvě tváře archivů. Zajímavosti ve fondech státních archivů*, která vznikla z iniciativy Generálního ředitelství státních archivů (Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych). Barbara Wychowałek (UHPJK) představila archivní prezentaci Ministerstva zahraničních věcí na Všeobecné archivní výstavě (Powszechna Wystawa Archiwalna) v roce 1929 a Karolina Kandut (UWr) interpretovala na příkladu Vratislavi možnosti popularizace archivů prostřednictvím výstav.

Další čtyři referenti upřeli svou pozornost k problematice archivního vzdělávání. Svě alma mater představili Ilona Przychodzeń (AP), Paweł Jarmoszewicz (USz), Sylwia Szyc zastupující Katarzynu Siljańczuk a Katarzyna Niedźwiedz (všechny KL UMCS). Poslední vystupující v tomto bloku, Aleksandra Jabłońska (UMK), otevřela citlivou problematiku spolupráce středních i vysokých škol a archivních institucí, což v plénu vyvolalo živou diskusi.

V Aule Kazimierze Lepszego probíhalo paralelně pod předsednictvím mgr. Katarzyny Głowania a Elżbiety Plaza rokování sekce Současné problémy archívnictví. V dopoledním programu zaznělo následujících dvanáct referátů: Piotr Bewicz (UMK): *Antropologizace archívnictví – etický obrat*; Dobromir Gierańczyk (UWr): *Zpřístupňování dokumentů z fondů Institutu paměti národa/Instytut Pamięci Narodowej*; Mirosław Ziółkowski (UMK): *Několik úvah na téma výzkumu vzniku aktového materiálu v soukromém sektoru*, Anna Sobczak (USz): *Německé archivní portály*; Magdalena Niedźwiedzka (UMK): *Zpracování fotografií – možnosti a nejmodernější technologie*; Jan Mehlich (UŚ): „*Jednou a správně*“, *neboli jak předpisově digitalizovat akta*; Magdalena Gularek a Kinga Barczewska (UAM): *Ochrana citlivých informací*; Edyta Gwiazda (UHPJK): *Zpracování archivních pozůstalostí*; Paulina Sapeta (UAM): *Vademecum pro zpracování rodinného archivu*; Artur Jędrzejczak (UHPJK): *Problematika slučování archivů ve výzkumech Józefa Siemińskiego*; Marzena Frank (UHPJK): *Pohled na práce Józefa Siemińskiego a Kazimierze Kaczmarczyka o polských*

archivech o osmdesát let později; Natalia Olszewska (AP): *Získávání vědeckých a archivních informací z fondů Kongresové knihovny*. Zájem sklídily zejména příspěvky Magdaleny Niedźwiedzke a Jana Mehlicha týkající se efektivního využívání nejnovějších výdobytků techniky a referát Pauliny Sapety (UAM).

Odpolední program tvořilo devět vystoupení: Łukasz Wróblewski (UMCS): *Seznam akt na Okresním velitelství policie v Lubartowě z roku 1937*; Paulina Ruszniak (USz): *Prostorové možnosti a personál spisoven samosprávných orgánů Západopomořanského vojvodství*; Andrzej Pielat (UŁ): *Archivní kategorie osobních akt studentů*; Michał Jędrych (UMCS): *Archivní instrukce v mládežnické organizaci Služba Polce a jejich hodnota jako pramene*; Marcin Meller (UMK): *Instrukce pro přípravu kartografické dokumentace z let 1952–2002 a možnosti jejich využití při pořádání kartografické dokumentace*; Natalia Dębosz (UWr): *Průvodci archivními fondy v lidovém Polsku*; Damian Winkiel (UHPJK): *Zásady vedení farní kanceláře ve světle „Nauki pasterzowania“ kněze Zygmunta Pilcha*; Jakub Grudniewski (UŚ): *Německé farní archivy: organizace a fondy* a Agnieszka Laskowska (UMCS): *Teoreticko-metodické problémy na stránkách kanadského časopisu Archivaria*.

Oficiální program XI. celopolského sjezdu studentů archívnictví uzavřel závěrečným zhodnocením mluvčí studentů pořádající organizace Jan Mehlich, který současně delegátům sdělil, že organizátorem příštího sjezdu byla zvolena univerzita ve Vratislavi.

Bartłomiej Broda (přeložil Aleš Zářícký)

Mezinárodní vědecká konference *Transporty do Niska nad Sanem (1939–1940). První deportace evropských Židů. Ostrava, 14. října 2009.*

Pod tímto názvem se v aule Ostravské univerzity konala 14. října 2009 mezinárodní vědecká konference, pořádaná Slezskou univerzitou v Opavě a Ostravskou univerzitou v Ostravě ve spolupráci se Židovskou obcí v Ostravě a pod záštitou ministra zahraničních věcí České republiky Jana Kohouta, hejtmana Moravskoslezského kraje Jaroslava Palase a primátora města Ostravy Petra Kajnara. Konference měla připomenout 70. výročí transportů Židů z Protektorátu Čechy a Morava, Horního Slezska a Rakouska do koncentračního tábora u Niska nad Sanem, které jako první v Evropě vyjely už v říjnu 1939. Cílem konference bylo zhodnotit výsledky dosavadního výzkumu prvních deportací a porovnat transporty z Moravské Ostravy s jejich u nás méně známými obdobami, jež směřovaly do Niska z Katovic a z Vídně. Na konferenci se sešli především historici, ale též muzejníci, archiváři, novináři, učitelé, kulturní pracovníci, zástupci židovských obcí, odbojových sdružení a další zájemci z řad studentů a veřejnosti. Jednání zahájila a řídila Nina Pavelčíková z Ostravské univerzity, účastníky konference přivítal rektor Slezské univerzity Rudolf Žáček.

Úvodní referát Mečislava Boráka ze Slezské univerzity se zaměřil na celkovou charakteristiku prvních židovských transportů a na stav zpracování této

problematiky v dosavadní historické literatuře. Podal stručný přehled všech zásadních prací v české i světové historiografii, které si fenoménu Niska nad Sanem povšimly, a zdůraznil posun v hodnocení některých faktů, k němuž během patnácti let od poslední vědecké konference na toto téma došlo. Zároveň upozornil na četné omyly, které se i v dílech renomovaných autorů dosud objevují, zvláště kvůli nedostatečné znalosti konkrétních reálií a souvislostí. Prokázal, že význam „Akce Nisko“ pro poznání historie a především prehistorie holocaustu byl již všeobecně uznán. Konstatoval rovněž, že výzkum jednotlivých transportů byl dosud nerovnoměrný, což platí především o málo prozkoumaných transportech z Horního Slezska. Ve druhé části svého příspěvku porovnával argumenty a odpovědi, jež historiografie poskytl na zásadní otázky spojené s transporty do Niska: jaké byly skutečné příčiny zrodu této akce i důvody jejího příliš rychlého zastavení, včetně rozpuštění tábora. Sledoval místo Niska v genocidních plánech nacistů, míru improvizace při vytváření modelového příkladu pro chystané masové deportace, vlivy protikladných sil tehdejší domácí i mezinárodní politiky atd. Oceňoval, že výzkumy nenechávají stranou ani osudy oněch pěti tisíc deportovaných vězňů, jejichž životní příběhy jedinečným způsobem dotvářejí nejen obraz utrpení židovského národa, ale též obraz hrdého odporu Židů proti násilí totalitních režimů.

Příspěvek Jana Dvořáka ze Slezské univerzity mapoval transporty z Vídně. Vycházel z rozboru pramenů, jež se dochovaly v rakouských archivech, i z poměrně početné odborné literatury a vzpomínek někdejších vězňů. Stručně nastínil situaci vídeňských Židů v době bezprostředně před začátkem deportací a blíže popsal odjezdy dvou transportů. Vylíčil i přípravu třetího transportu, kterým již měly do Niska odjet i židovské ženy a děti. Kvůli zastavení deportací však byli Židé určeni k deportaci soustředění v internačním táboře přímo ve Vídni. V táboře u Niska nakonec zůstalo jen asi 200 vídeňských Židů, zatímco téměř 1 400 jich bylo strážemi SS zahrnuto k sovětským hranicím. Po přechodu hranic se však v naprosté většině dostali do sovětských gulagů, z nichž se jich po válce vrátila domů jen necelá stovka. Za všechny tragické osudy autor blíže připomněl příběh Ernsta Schwimmera, který přežil jen díky tomu, že se pod falešným jménem prohlásil za československého občana a mohl tak vstoupit do zahraničního vojska.

Jacek Proszyk z Židovské náboženské obce v Bielsku-Białé přichystal příspěvek o záhubě těšínských a bielských Židů. Protože se však pro nemoc nemohl konference zúčastnit, byl jeho příspěvek tlumočen jen ve zkrácené podobě. Všiml si v něm stále svízelnějšího postavení Židů v okupovaném Horním Slezsku a zvláště podrobně popsal poměry v Bielsku, kde od poloviny října 1939 internovali místní Židy násilím vyhnané z domovů, aby z nich pak vybrali muže pro transporty do Niska. Popsal odjezd dvou transportů této třetí, hornoslezské větve deportací. Svěrázným doplňkem k tomuto referátu bylo poselství k účastníkům

kům konference od jednoho z vězňů, který právě transportem z Bielska a Katowic do Niska nad Sanem odjel. Tímto vězňem byl Otto Windholz-Winecki, který žije v Austrálii a je dnes patrně už posledním žijícím účastníkem niských transportů. Šetření provedené těsně před konferencí v České republice, Polsku, Vídni a Izraeli už alespoň žádného z dalších přímých svědků transportů nenalezlo. Také proto vyslechli účastníci konference emotivní poselství pana Wineckého, přednesené známým ostravským hercem Ludkem Eliášem, s mimořádným zaujetím.⁶

Dva příspěvky pojednávaly o osudu třetího transportu z Moravské Ostravy, který místo v Nisku nad Sanem skončil v hornoslezském Sosnowci, protože rozvodněná řeka San strhla mosty na cestě k táboru. Osudy tohoto transportu nejsou dosud běžně známy, takže přítomnost dvou nejlepších specialistů na toto téma byla pro konferenci přínosem. Prvním byl Lukáš Příbyl, známý tvůrce dokumentárních filmů o holocaustu, jehož příspěvek zachytil přípravy transportu a podrobně rozebral strukturu vězňů. Vycházel přitom z mnoha svědeckých výpovědí, jež se mu podařilo nashromáždit. Popsal i pobyt vězňů v Sosnowci, kde pro ně byl zřízen provizorní koncentrační tábor, a nastínil jejich další osudy. Těmi se velmi podrobně zabýval příspěvek Eduarda Nižňanského z Univerzity Komenského v Bratislavě, neboť Židé z tábora v Sosnowci si vykoupili odchod na Slovensko, kde pro ně byl zřízen tábor v městečku Vyhne. S využitím místních archivních zdrojů autor zdokumentoval podmínky jejich pobytu na Slovensku. Zmínil úspěšný odchod mnoha z nich do exilu i tragický úděl těch, kteří na Slovensku zůstali a stali se obětmi perzekuce.

O poměrech na Lublinsku a v obci Zarzeczce u Niska nad Sanem, kde byl postaven koncentrační tábor pro asi pět stovek z oněch téměř pěti tisíc deportovaných Židů, pojednával příspěvek Roberta Kuwarka ze Státního muzea Majdanek. Vycházel z dobré znalosti situace v lublinském ghettu, jehož židovská rada úzce spolupracovala s představiteli židovské samosprávy tábora při péči o deportované Židy, kteří se ukryli v okolí Lublina a jen stěží přežívali ve svízelných životních podmínkách. Později tito vyhnanci v naprosté většině zahynuli v nově zřízených táborech smrti, jak o tom svědčí nedávný nález tabatěrky jednoho z vídeňských Židů v táboře Bełzec. Jsou doloženy úzké kontakty mezi českými Židy z tábora u Niska a vedením Židů v Lublinu, jež podle některých zmínek mohly zprostředkovat i konečné rozpuštění tábora.

Blažena Przybylová z Archivu města Ostravy připomenula zajímavý životní příběh ostravského podnikatele Eduarda Grafa, který se po vyhnání z Niska do Sovětského svazu prostřednictvím svých někdejších obchodních kontaktů pokoušel získat vízum do Švédska. Nebylo mu však uděleno a pozdější věznění v gulagu zřejmě způsobilo, že krátce po propuštění do československého vojska zemřel. Tomáš Novotný z Ostravské univerzity doplnil konferenci životopisem

⁶ Text pozdravu viz příloha na závěr příspěvku.

Imricha Lichtenfelda, bratislavského rodáka, který v roce 1940 odjel ze Slovenska poslední lodí po Dunaji a dál do Palestiny, kde se stal tvůrcem pověstného izraelského bojového umění Krav Maga a instruktorem izraelských elitních jednotek Hagana a Palmach. Přednášku oživila praktická ukázka sebeobrany a boje zblízka v provedení sportovců České policie a také ukázka tradiční židovské hudby a písní.

V rámci bohaté a živé diskuse k jednotlivým referátům vystoupili i dva pamětníci, synové někdejších vězňů deportovaných do Niska nad Sanem. Josef Salomonowic z Vídně vzpomínal na svého otce Ericha, který po návratu z Niska nakonec zahynul v koncentračním táboře Stutthof, a velmi plasticky líčil své dětství v centru předválečné Ostravy. Petr Bachrach z Haify vyprávěl, jak v Polsku hledal hrob svého otce Leona, rodáka z Hranic, který odjel do Niska transportem z Bielska a Katovic. Otec se do tábora vůbec nedostal a během cesty k sovětské hranici byl zastřelen. Petr nakonec po šedesáti letech hrob svého otce našel.

Na konferenci volně navázalo večerní promítání dvou dokumentárních filmů. Prvním byl *Transport do neznáma*, vytvořený ostravskou redakcí České televize v roce 1994 a pojednávající o osudech ostravských účastníků transportů do Niska na základě výpovědí tehdy ještě žijících svědků, druhým byl autorský film Lukáše Příbyla *Neznámé transporty do Polska*, později oceněný jako nejlepší český dokumentární film roku 2009. Účastníci konference dostali na nosiči k dispozici DVD text české monografie o transportech do Niska doplněný vědeckým aparátem a výběrem německých archivních dokumentů vztahujících se k tématu. Konference měla široký ohlas v rozhlase, televizi i v denním tisku a jistě nalezne patřičnou odezvu i u odborné veřejnosti.

Mečislav Borák

Příloha: Vzpomínky účastníka transportu z Ostravy do Niska:

Nedávno jsem se od pana profesora Mečislava Boráka dověděl, že se letos v říjnu bude na Ostravské univerzitě konat vědecké sympozium věnované 70. výročí prvního hromadného transportu Židů do Niska. Tento úmysl „aktivizace“ místního židovského obyvatelstva se zrodil v hlavě Adolfa Eichmanna, který se také osobně chopil organizování takového transportu. Ke svému údivu a značnému překvapení jsem se též dověděl, že jsem patrně zůstal už posledním žijícím účastníkem onoho transportu, který vyjel z Ostravy 26. října 1939.

Úvodem bych chtěl připomenout, že poměrně podrobný popis mých zážitků z té doby, opírající se o zápisky z deníku, který jsem si tenkrát vedl, byl publikován v knížce o Nisku, vydané Filozofickou fakultou Ostravské univerzity v roce 1995. Pokud by mi však někdo z vás chtěl položit ještě nějakou další otázku týkající se oněch událostí, vymasnažím se na ni odpovědět, přirozeně v míře svých možností, tedy v závislosti na kapacitě své paměti. Jak známo, Eichmannův plán zahrnoval prozatím jen židovské muže ve věku od 16 do 60 let a já jako šestnáctiletý kluk jsem patřil do skupiny těch nejmladších, což do jisté míry vysvětluje skutečnost, že

tady pořád ještě setrvávám, když všichni ti starší už odešli na věčný odpočinek. Vědomí, že jsem v souvislosti s onou historickou událostí zůstal jakýmsi „posledním Mohykánem“, ve mně vzbuzuje dvojité pocity. Je mi smutno, že všichni ostatní odešli, a zároveň děkuji Všemohoucímu za svůj dlouhý a teď tak šťastný život. A opravdu moc mě těší, že se tolik vědců, jako jste vy, zde shromáždění, zabývá zkoumáním a uchováváním oněch tragických událostí dějin lidstva. Je to úkol prvořadého významu – kdyby ty události upadly v zapomenutí, jen by to posloužilo těm, kteří by znovu chtěli postrčit svět na okraj propasti. Jak víme, takové síly pořád existují.

Dovoluji si využít této příležitosti k tomu, abych se s vámi krátce podělil o své myšlenky a závěry, jež jsem učinil po prožití oné deportace, celé války a osmdesáti šesti let svého života. Byl jsem tehdy celkem třikrát zbaven střechy nad hlavou, vytržen z normálního života, a pokaždé se tak stalo vinou státních úřadů v podmínkách totalitního režimu. Po deportaci do Niska, útěku z tábora a ilegálním přechodu německo-sovětské demarkační linie jsem se jako uprchlík ocitl ve Lvově. A tam, když uplynulo sotva půl roku, mě jednou v noci vytáhli příslušníci NKVD z domu a poslali s transportem na Sibiř, do pracovního tábora. V roce 1945 jsem se vrátil s polskou armádou domů, ukončil jsem studia, pracoval a založil rodinu. V roce 1967, v důsledku známé antisemitistické akce, jsem byl označen za „sionistu“, nepřítele lidu, člena páté kolony (tak se ona akce oficiálně nazývala, protože ji nebylo možné popravdě označit tím, čím ve skutečnosti byla – antisemitismem), byl jsem zbaven možnosti existence a přinucen v roce 1968 opustit svou rodnou zem. Ve všech třech uvedených případech chyběly jakékoliv právní důvody nebo soudní rozhodnutí, které by opodstatnily omezení mé svobody. A ve všech těch případech byly, jak už jsem uvedl, u moci tytéž bratrské politické systémy – totalitní režimy. A proto tvrdím, že cokoliv je činěno pro demaskování následků existence či vzniku takových režimů, přispívá k zachování míru a právního pořádku na světě.

A teď pár slov na téma hodnocení lidského konání. Bohužel, stále ještě se v této oblasti setkáváme s chybou a škodlivou klasifikací. Dosti povšechně se označují jako dobré či špatné celé národy namísto toho, aby se hodnotili lidé. Je pravda, že nacistické Německo rozpoutalo tu strašlivou válku, již padly za obět desítky milionů lidí včetně asi šesti milionů Židů. Avšak po pádu Berlína v roce 1945 vyšlo z ruin toho města asi čtyři nebo pět tisíc Židů! Kdo jim pomohl přežít ta hrozná léta? Samozřejmě, bez pomoci jejich německých spoluobčanů by to nebylo možné. Německou okupaci přežilo asi padesát až šedesát tisíc Židů ukrývaných Poláky, kteří to, jak známo, dělali s ohrožením vlastních životů a životů svých rodin. V Jeruzalémě, v háji Yad Vashem, nese jedna třetina pamětních stromků polská jména, jména oněch spravedlivých Poláků. A zároveň je známo, že existovali polští policisté a udavači, kteří Židy doslova lovíli, aby je vydali do rukou gestapa, tedy na smrt. Známý polský vědec, velký humanista a bývalý vězeň likvidačního tábora Auschwitz, profesor Władysław Bartoszewski, správně připomenul: „Kdo

zachrání jeden život, zachrání celý svět.“ Uvedené příklady (a existuje jich hodně a mezi mnoha národy Evropy) jen výmluvně potvrzují moudrost onoho výroku.

Z dalekého australského světadílu vám posílám, vážené dámy a pánové, přání plodného jednání a všeho nejlepšího ve vaší tak užitečné a záslužné činnosti. Se srdečnými pozdravy a projevy hluboké úcty

Otto Winecki-Windholz
Melbourne, srpen 2009

Vzpomínkové akce k 70. výročí prvního transportu ostravských Židů do pracovního tábora, 14.–16. října 2009.

V roce 2009 se katedra historie FF OU aktivně zúčastnila práce přípravného výboru vzpomínkových akcí k 70. výročí první organizované deportace Židů, kterou nacisté zahájili dne 17. října 1939 v Ostravě. Ve dnech 14.–16. října 2009 se pod záštitou ministra zahraničí ČR a dalších oficiálních osobností v Ostravě uskutečnila celá série vzpomínkových akcí, na nichž se kromě Ostravské a Slezské univerzity podílelo statutární město Ostrava, Židovská obec v Ostravě, Federace židovských obcí Praha a Český svaz bojovníků za svobodu. K oficiálním akcím patřilo např. odhalení nového památníku obětem transportu v prostoru před ostravským hlavním nádražím a pietní akt u památníku v Sadu Milady Horákové, jichž se mimo jiné zúčastnil představitel Federace židovských obcí Jiří Daníček a vrchní zemský rabín Karol Sidon; dále koncert klezmerové hudby, zájezd do památníku Osvětim aj. Katedra historie zaštiťovala především vědecké a odborné akce, které se konaly v aule a dalších místnostech budovy OU na Českobratrské ulici. Dne 14. října byla v galerii Student za přítomnosti Čs. televize slavnostně otevřena putovní výstava, kterou k výročí transportu pod názvem *Mnichov – okupace – osvobození* připravili studenti střední průmyslové školy v Ostravě-Vítkovicích a SPŠ chemická akademika Heyrovského v Ostravě. Poté byla zahájena vědecká konference, o níž podrobně referujeme v samostatné zprávě. Dne 15. října v aule následoval workshop pro studenty OU a pozvané zástupce ostravských středních škol. Přítomní vyslechli referát L. Nesládkové o tradicích židovské kultury v Ostravě, zbytek programu byl pak již věnován problematice transportů do Niska. Posluchači v diskusi živě reagovali jak na úvodní přednášku M. Boráka, v níž podrobně vylíčil osudy deportovaných nejen z Ostravy, ale i z dalších středoevropských měst, tak na vystoupení pamětníků holocaustu. Zpestřením programu bylo vystoupení skupiny, která předvedla bojové umění Krav Maga používané izraelskými elitními jednotkami Hagana a Palmach.

Nina Pavelčíková

Československé město včera a dnes: každodennost – reprezentace – výzkum. Vědecká konference, Brno 13.–14. listopadu 2009.

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně hostila ve dnech 13. a 14. listopadu 2009 vědeckou konferenci nazvanou *Československé město*

včera a dnes: každodennost – reprezentace – výzkum. Volně navazovala na svou předchůdkyni *Město: proměnlivá ne/samozřejmost* uspořádanou na podzim roku 2007. Pořadatelé tentokrát záběr setkání omezili na město české, slovenské a československé ve snaze vytvořit diskusní platformu pro reflexi poznatků o změnách, které se město v ČR či SR dotkly nebo se v tomto prostředí v průběhu posledního století projevily. Proměny města byly zohledňovány také ve vztahu k recepci mnohých konceptů a teoretických přístupů, včetně jejich potenciální aplikovatelnosti ve výzkumu českého/slovenského městského prostoru. Záměr organizátorů byl tedy soustředěn na metamorfózy českých a slovenských měst ve 20. století, jejich podoby a projevy v životech jejich obyvatel, změny v oblasti politické, společenské, ekonomické či kulturní a výzkumné strategie minulého i současného města. Interdisciplinární charakter tématu byl vyjádřen bohatou účastí badatelů i badatelek z mnoha oborů – sociologie, antropologie, etnografie, historie, sociální/humánní geografie, architektury aj.

Bohatý program byl organizačně rozčleněn do dvou dnů a účastníci byli seskupeni do šesti jednacích bloků, v nichž odeznělo dohromady třicet šest zajímavých příspěvků, které často podnítily inspirativní diskusi nejen s autory referátů, ale také – což je nutné obzvláště vyzvednout – v rámci pozorného publika. V rámci každého bloku probíhalo jednání konference paralelně ve dvou posluchárnách.

Informativní charakter této zprávy však neumožňuje zabývat se detailněji každým sdělením, proto je při prezentování programu zvoleno výběrové hledisko. Nelze jej ovšem považovat za čistě kvalitativní indikátor, vždyť často rozproudivší polemiku diskutabilnost předneseného než bezkonfliktní příspěvek, k němuž nemá nikdo žádnou výhradu.

V průběhu prvního dne setkání zaznělo dvacet referátů. Luděk Sýkora (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK Praha) otevřel jednání konference po úvodních slovech hostitelů vystoupením s názvem *Nové sociálně-prostorové formace: segregace v postkomunistickém městě*, v němž se soustředil na genezi a definiční vymezení sociálně-prostorových formací, jejich základní typy a specifika. Šířeji se zabýval problémem segregace, faktorem současné rezidenční diferenciaci vzhledem k přístupu k bydlení. Věnoval se též socialistickému sídlišti coby jistému typu dané formace a nově formované krajinně postsocialistických měst. Jana Pospíšilová (Etnologický ústav AV ČR Brno) představila dílčí část výsledků terénního výzkumu vnitřního města Brna, který se uskutečnil v rámci mezinárodního projektu conDENSE (*Sociální a prostorové konsekvence demografických změn ve východoevropských velkoměstech*) v rámci příspěvku „*Já su zvyklá tady*“... *Lidé a dům na adrese Cejl 75–77.* Autorčinou výzkumnou materií byly – při použití kvalitativních metod – pavlačové domy se společným dvorem, ty byly vytipovány jako protiklad k domu s byty v soukromém vlastnictví. Oblast Cejlu (ve východní části vnitřního města Brna) si dodnes